

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-15231969
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Mart 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KUBUR
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU'NUN
TBMM 7/36223 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/36223
GK 43

SORULAR

Gebze'de 29 Ekim 2025 tarihinde bir binanın çökmesi, akabinde Kartal'da kolonlarında çatlaklar tespit edilen bir binanın tahliye edilmesi; ülkemizde yapı güvenliği, malzeme kalitesi, denetim mekanizmaları ve idari sorumluluklar konusunda derin endişeleri bir kez daha gündeme taşımıştır.

Her iki olayda can kaybı yaşanmadan atlatılmış olsa da, yüz binlerce vatandaşın benzer riskli yapılarda yaşadığı gerçeğini hatırlatmıştır. Türkiye'deki mevcut yapı stokunun önemli bir kısmı 2000 yılı öncesi dönemde inşa edilmiş olup, mühendislik hizmeti, statik proje kontrolü ve malzeme denetimi açısından ciddi eksiklikler taşımaktadır.

Son yıllarda yürürlüğe giren "Yapı Denetim Sistemi", "Ulusal Yapı Envanteri Projesi" ve "Afet Sonrası Denetim Yönetmelikleri" gibi düzenlemelere rağmen, uygulamada denetim zincirinde kopukluklar ve yetki dağınıklığı devam etmektedir. Özellikle, ruhsat-proje onayı- malzeme tedariki-yapı denetimi-iskan süreçlerinin her aşamasında farklı kurumların sorumluluk üstlenmesine karşın, bu sürecin bütüncül bir "zincir sorumluluk modeli" çerçevesinde takip edilmemesi, yaşanan çökme ve tahliye vakalarının ortak paydasını oluşturmaktadır.

Gebze ve Kartal örnekleri, yalnızca inşaat tekniklerinin değil, aynı zamanda idari denetim reflekslerinin de zayıf kaldığını göstermektedir. 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" kapsamında bugüne kadar yüzbinlerce bağımsız birim "riskli yapı" olarak tespit edilmiş; ancak bu tespitlerin önemli bir bölümü ya henüz dönüşüm sürecine alınmamış ya da imar afları nedeniyle yeniden iskâna açılmıştır.

Ayrıca, "Ulusal Yapı Envanteri"nin güncelliği, riskli yapıların önceliklendirilme yöntemi ve imar affı sonrası yapıların yeniden denetim durumu kamuoyuna açık biçimde paylaşılmamaktadır. Afet sonrası yürürlüğe giren "Bina Hasar Tespiti Genel Kuralları Hakkında Yönetmelik" ile yeni denetim standartları getirilmiş olsa da, çökme öncesi erken uyarı ve rutin kontrol mekanizmalarının yetersizliği sürmektedir. Vatandaş güvenliğinin sağlanması ve benzer olayların tekrarının önlenmesi için yapı güvenliği süreçlerinin bütünsel olarak yeniden düzenlenmesi elzemdir.

Bu bağlamda;

1-Gebze'de yıkılan bina hangi tarihte ruhsatlandırılmıştır? Bu binanın statik proje müellifi, yapı denetim kuruluşu ve şantiye denetçisi kimdir?

2-Söz konusu binada kullanılan beton ve donatı malzemelerine ilişkin kalite raporları var mıdır? Malzeme denetimleri hangi tarihlerde, hangi kurum veya firma tarafından yapılmıştır?

3-Yıkılan binanın iskan (kullanma izni) belgesi var mıdır? İskan sürecinde eksik belge veya denetim uygunsuzluğu tespit edilmiş midir?

4-Bakanlığınızın verilerine göre Türkiye genelinde "riskli yapı" olarak tespit edilen bina ve bağımsız birim sayısı kaçtır? Bu yapıların kaçı yıkılmış, kaçı halen kullanımda bulunmaktadır?

5-"Ulusal Yapı Envanteri" kapsamında, zemin durumu, yapı yaşı ve denetim geçmişi esas alınarak oluşturulmuş güncel bir önceliklendirme haritası var mıdır? Bu harita hangi kriterlerle ve hangi sıklıkla güncellenmektedir?

6-6306 sayılı Kanun kapsamında, yapı denetim kuruluşları ve belediyelerin ruhsat-iskan sürecindeki denetim sorumluluklarını yerine getirmemesi halinde hangi idari veya cezai müeyyideler uygulanmaktadır?

7-Son "imar affı" kapsamında kayıt altına alınan yapıların ne kadarı sonradan denetlenmiş, bu denetimlerde kaç binanın riskli bulunduğu tespit edilmiştir?

8-Gebze ve Kartal örneklerinden hareketle, Bakanlığınız olası "af sonrası denetim" mekanizmasını yeniden düzenlemeyi veya riskli yapılar için bir erken uyarı sistemi oluşturmayı planlamakta mıdır?

9-Yapı güvenliği süreçlerinde "zincir sorumluluk" modeli (proje müellifi, yüklenici, denetim firması, belediye, Bakanlık) fiilen işletilmekte midir? Çökme veya riskli yapı vakalarında bu zincirin hangi halkasında eksiklik tespit edilmiştir?

CEVAP

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamındaki yapılarda yapı denetim kuruluşlarının, yapım işlerinde kullanılan malzemeler ile imalatın proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmesi ve sonuçlarını belgelendirmesi, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmayı, kullanılan malzemelerin ilgili teknik şartnamelere ve standartlara aykırı olduklarını belirlediğinde ise bunların imalatla kullanılmasına izin vermemesi ve bu durumu bir rapor ile ilgili idareye ve malzeme denetimi ile ilgili kuruluşlara bildirmesi gerekmektedir.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendi "*Denetimini üstlendiği işin projesine göre gerekli olan yapım tekniklerini göz önüne alarak, işin gerektirdiği malzeme ve bu malzeme ile ilgili imalatın, Bakanlıkça izin belgesi verilen özel veya kamu kuruluşlarına ait laboratuvarlarda muayene ve deneylerini yaptırarak, sonuçların standart ve şartnamelere uygun olup olmadığını kontrol eder.*" ve (d) bendi "*(c) ve (ç) bentlerinde sayılan muayene ve deney sonuçları, ilgili standartların ve şartnamelerin öngördüğü değerlerde ise bu sonuçlara ilişkin raporları, o imalatı içeren hakediş ekinde ilgili idareye verir. Aksi hâlde, bu raporları laboratuvarlarda düzenlenme tarihinden itibaren üç iş günü içinde ilgili idareye vererek, hatalı imalatlar uygun hale getirilinceye kadar yapıdaki imalatın durdurulmasını sağlar.*" hükümleri gereği, 4708 sayılı Kanuna tabi yapılarda malzeme deneylerinin Bakanlığımızdan izin belgeli laboratuvarlar tarafından yapılması ve yapı denetim kuruluşu tarafından sonuçların ilgili standardı sağlayıp sağlamadığı değerlendirilerek, deney raporlarının ilgili idareye sunulması gerekmektedir.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamında inşa edilen yapılarda yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi yapının ruhsat ve eklerine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibi ve ilgili idareye karşı, kusurları oranında sorumlu olup, bu sorumluluğun süresi yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl, diğer kısımlarda ise iki yıl olarak belirlenmiştir.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında

vatandaşlarımızın talebi üzerine veya aciliyet durumuna göre Başkanlığımızca/İdarelerce re'sen riskli yapı tespitleri yapılarak, tespit işlemi kesinleşen yapıların tahliyesi ve yıktırılması sağlanmaktadır.

Bu bağlamda, 6306 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 2012 yılından bugüne kadar; tüm Türkiye genelinde zikredilen Kanun kapsamında 2 milyon 252 bin bağımsız bölümün kentsel dönüşümü tamamlanmış olup, 258 bin bağımsız bölümün dönüşümü devam etmektedir.